

GÜVENLİK VE SAVUNMA STRATEJİLERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

MART 2024

ÇANAKKALE ZAFERİ'NİN LOJİSTİK DESTEĞİ

Prof. Dr. Fahri Erenel

19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal'in "İçinizde ve komuta ettiğimiz askerlerde Balkan utancının ikinci bir safhasını görmektense burada ölmeyi tercih etmeyenlerin bulunacağını kesinlikle kabul etmem..." şeklinde askerlerine hitap ile açıkladığı ruhun hâkim olduğu Çanakkale Deniz Zaferi'nin 109. yılını kutluyoruz. Bu büyük zaferi armağan edenleri Başta Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere saygı ve minnetle anıyoruz.

Çanakkale savaşı, Osmanlı İmparatorluğunun Birinci Dünya Savaşında aynı anda savaştığı 4 cepheden biridir. Kafkas, Kanal ve Irak cephesi diğer cephelerdir. Bu nedenle Çanakkale savaşını her açıdan analiz ederken diğer cepheleri de dikkate almak gerekmektedir. Bu 4 cephe birbirinden kilometrelerce uzaktadır. Bu cepheleri sadece harekât açısından değil, o zamanın şartları dikkate alınarak personel ve lojistik destek açısından da değerlendirmek gerekmektedir. 4 cephe içinde Hedefte İstanbul'un olması nedeni ile lojistikte öncelik Çanakkale Cephesi'ne verilmiştir. Daha birkaç yıl önce Balkan bozgununu yaşayan Türk Ordusu sadece taktik değil aynı zamanda lojistik alanda da en büyük sınavını vermiştir. Çanakkale Savaşı'nın tamamı düşünüldüğünde, savaşın cereyan ettiği günlerin zor koşulları ve çok kısıtlı imkanları altında, bütün eksikliklere rağmen aksatılmadan yürütülen lojistik desteğin, savaşın bir zaferle sonuçlanmasında ne derece önemli bir etken olduğu görülmektedir. Osmanlı Devleti, Balkan Savaşları öncesinde Alman menzil sistemini örnek alarak oluşturduğu yeni askeri lojistik sistem sayesinde, cephe gerisini zamanın gereklerine göre hazırlamıştır. Menzil teşkilatı olarak adlandırılan bu sistem sayesinde muharip ordunun her türlü lojistik ihtiyaçları imkanlar ölçüsünde karşılanmaya çalışılmıştır. Çanakkale cephesinin lojistik destek planı Miralay Behiç Bey (Erkin) tarafından hazırlanmıştır. Çanakkale Savaşı bittikten sonra müttefikimiz Almanların savaşın kazanılması payından dolayı Alman Devleti'nin en önemli nişanı olan Demir Haç Madalyası'nın en üst mertebesi olan 1. Dereceden Demir Haç Madalyası ile onurlandırdıkları Mustafa Kemal Paşa ile birlikte iki komutandan biridir.

Miralay Behiç Bey

Miralay Erkin, 1912 yılından sonra Erkânı Harbiye'de görev almış ve demiryollarının ordu hizmetinde çalıştırılmasını sağlamıştır. Çanakkale savaşları sürecinde savaşın kazanılmasında büyük payı olmuş, cepheye asker ve mühimmat sevkiyatını düzenli bir şekilde yapmayı başarmıştır. Miralay Erkin, aynı başarıyı Büyük Taarruz'un lojistik desteğinin sağlanması ve özellikle demiryolu işletilmesinde de göstermiştir. Seferberliğin ilanı ile birlikte Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığı kurulmuştur. Komutanı Miralay Cevat Bey (Çobanlı)'dır. Birlik boğazın ve kıyıların

savunmasından sorumlu olmuştur. Miralay Cevat Bey 18 Mart 1915 tarihindeki Çanakkale Deniz Savaşları'ndaki üstün başarıları dolayısıyla "18 Mart Kahramanı" unvanını almıştır.

Miralay Cevat Bey

Deniz zaferinin kazanılmasından sonra 25 Mart 1915'te boğazlar bölgesinde itilaf devletleri kuvvetlerine karşı gerçekleştirilecek hareketin sevk ve idaresinin kolaylaştırılması ve güç birliği sağlanması amacıyla karargâhı Gelibolu'da bulunacak şekilde Beşinci Ordu kurulmuş ve Komutanlığına Liman von Sanders getirilmiştir. Birlik ve personel sayısının artması ile birlikte ihtiyacın karşılanabilmesi için 27 Mart 1915'te, Beşinci Ordu Menzil Müfettişliği kurularak faaliyete geçmiştir.

Beşinci Ordunun faal hale getirilmesiyle bu orduya bağlı tüm askeri birliklerinin lojistik ihtiyaçları Beşinci Ordu Menzil Müfettişliği tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Yarımada içinde ayrı bir harekât komutanlığı olarak varlığını devam ettiren Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığı'na bağlı

tüm askeri birliklerin lojistik desteği de Beşinci Ordu Menzil Müfettişliği tarafından karşılanmıştır.

Yiyecek maddelerinin tedarik ve dağıtımını menzil teşkilatları aracılığıyla Harbiye Nezareti Levazım Dairesi yapmış, tedarik, harp yükümlülüğü usulü ve müteahhit alımları ile yürütülmüştür. İhtiyaçların menzil bölgesi kaynaklarından tamamen sağlanamaması durumunda müteahhitler kanalıyla tedarik edilmesi yoluna gidilmiştir. Yurt dışından getirilmekte olan çay, şeker gibi maddelerin %15-25' ine el konulmuş, kalanı sivil halkın ihtiyacı için tahsis edilmiştir.

Tayinat ve Yem Kanunu'na göre bir erin günlük payı 600 gr un, 250 gr et, 86 gr pirinç, 10 gr yağ, 31 gr soğan, 31 gr tuzdan ve etin ¼ üne karşılık olarak da sebzeden oluşmuştur. Yiyecek maddelerinin sağlanamaması durumunda bu miktar düşürülmüştür. Etin 31 gram'a kadar düşürüldüğü de olmuştur. Muharebe sahasında istenilen stok seviyesi oluşturulamamıştır. Yemek daha çok bakliyata dayalı pişirilmiş, taze sebze hiç verilememiştir. Bu yüzden iskorbit hastalığı ortaya çıkmıştır. Et, sebze, meyve dışında iâşe madde sıkıntısı çekilmemiştir,

Gelibolu'da veya askerlerin inip bindiği iskele ve noktalarda birer iâşe merkezi kurulmuş, gelen veya giden erlerin sıcak yemek yemeleri sağlanmıştır. Un; Tekirdağ, Karabiga, Gelibolu'daki fabrikalardan sağlanmış, Kolordu veya Tümen Dağıtım Merkez bölgelerine yânaştırılan Gelibolu ve Burgaz'daki Ekmekçi Takımları birliklerin ekmek /peksimet ihtiyacını aksatmadan karşılamıştır. Birliklerin et ihtiyacını sağlamak için cephe hattının gerisine kadar getirilen kasaplık hayvanlar, burada kurulan mezbahalarda kesilerek birliklere dağıtılmıştır. Su ihtiyacının temini için, İstihkâm Taburlarında mevcut Kuyucu Takımlarıyla kuyular kazdırılmıştır. Ayrıca bölgedeki kuyular kontrol altına alınmıştır.

En büyük sorun, yemeklerin pişirilmesi olmuştur. İleri hatlarda bulunan bazı birliklerdeki kara kazanları alınmış, yerlerine seyyar mutfaklar verilmiştir. İleri hatlara yânaştırılan seyyar mutfaklar, çıkardıkları duman nedeniyle varlıklarını belli etmişler ve dolayısıyla İngiliz veya Fransız birliklerinin topçu atışlarını üzerlerine çekmişlerdir. Bu durum seyyar mutfakların cephe gerisine taşınmasına yol açmış, pişirilen yemekler, bakraçlarla veya mermi sandıklarının hermetik kısımlarıyla birliklere götürülmek zorunda kalınmıştır. Mutfakların birliklerden uzak olması, yemeklerin soğumasına veya yolda kısmen de olsa dökülmesine ve yemek saatlerinin aksamasına yol açmıştır.

Mutfak Yeri

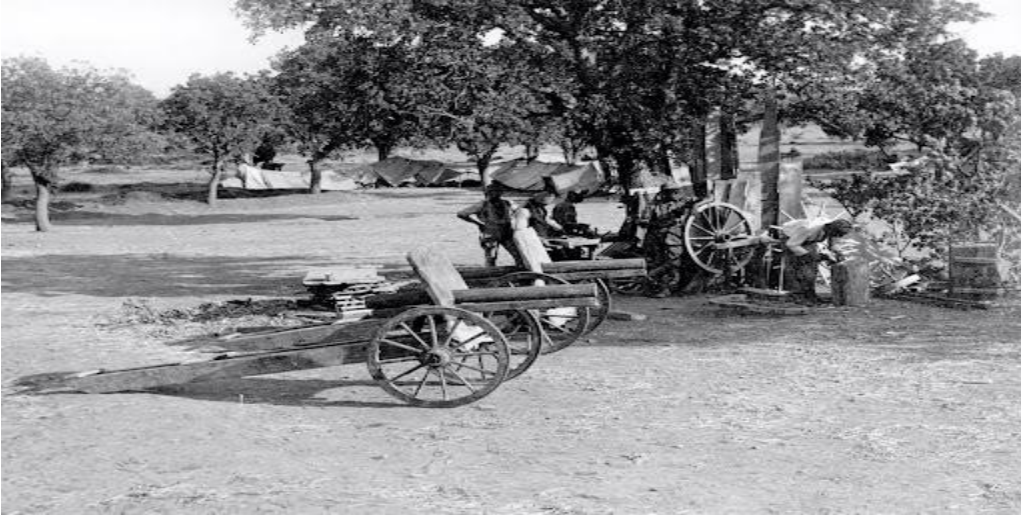
Giyim eşyası, ayakkabı, çizme, battaniye, portatif çadır, mutfak gereçleri gibi maddeler için seferberliğin başlamasından önce Ordu'nun gerekli giyim İhtiyacı, Levazım Dairesince sağlanmaya çalışılmış, Ahırkapı'daki dikimevlerinden faydalanılmış, seferberliğin ilanı üzerine, Eyüp'te de bir imalathane kurulmuştur.

İstanbul ve çevresindeki başlıca fabrika ve imalathaneler (Feshane Kumaş Fabrikası, Hereke Kumaş Fabrikası, Karamürsel Kumaş Fabrikası, İzmit Kumaş Fabrikası, İzmir Kumaş Fabrikası, Beykoz Kundura Fabrikası, Saraçhane Saraciye Yapım Atölyesi ve Ambarı, İstanbul Melbusat Ambarı), birliklerin ihtiyacını yeterince karşılayamamış, Anadolu'da küçük imalathanelerden, hatta evlerdeki dokuma tezgâhlarından dahi faydalanılmış, kimi zaman da halktan giyim eşyası temini yoluna gidilmiştir. Buna rağmen, Beşinci Ordunun giyim ihtiyacı hemen hemen hiç karşılanamamıştır. Çanakkale cephesinde bazı birliklerin yazlık üniforma ile kışı geçirdiği görülmüştür. Harekatın başından sonuna kadar kıyafetlerde standartlık sağlanamamıştır. Seferberliğin başlangıcında nakliye katarı ve cephane taburu erlerine elbise verilememiş, sivil elbiseli olan erlerin kollarına renkli bant dikilerek sınıfları ve asker oldukları anlatılmaya çalışılmıştır. Ayakkabı ihtiyacını karşılamak için kesilen hayvan derileri çarık yapılmak üzere birliklere gönderilmiştir.

Çanakkale Muharebelerinin özelliğinden dolayı (düşman siperlerinin çok yakın oluşu), diğer cephelere nazaran çok daha fazla kum torbasına ihtiyaç duyulmuştur. Buna çare bulmak amacıyla kum torbası yapılıma önem verilmiş fakat Hindistan'dan kenevir getirilememesi ve sağlam kumaş bulmak zor olduğundan, zaman zaman keten kumaşlardan ve pamuklu basmalardan faydalanılmıştır. Savaş ilanından sonra, seferber olmuş birlikler için 200 bin piyade tüfeğine, 200 makineli tüfeğe ve kadro tamamlanması için de 280 topa ihtiyaç duyulmuştur. Silah ihtiyaçları, Tophane İmalat-ı Harbiye merkezinde (top-tüfek onarımı ve küçük çapta imalat) Gelibolu Silah Tamirhanesinden sağlanmıştır.

Motorlu araç kullanımı çok kısıtlı olduğundan akaryakıt daha ziyade ısınma ve mutfaklar için kullanılmıştır. Odun ve kömür Biga yarımadasından ve özellikle Kaz Dağları kesiminden getirilmiştir. Akaryakıt temini için Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile anlaşma sağlanmış, ithal edilen akaryakıt İstanbul'a trenle getirilerek cepheye sevk edilmiştir. Mevzi muharebesinde siperlerin karşılıklı çok yaklaşması, el bombasının daha çok kullanılmasını gerekli kılmıştır. El bombası yapımının yetersiz olması nedeni ile stoklar da süratle erimiştir. Birliklerden, önemli ve kesin hedefler dışında bomba atılmaması dahi istenebilmiştir. Silahların bakım ve onarımları için Gelibolu ve Bigalı'da silah tamirhanesi açılmış, arızalanan silahlar, boşalan erzak veya cephane kollarıyla silah tamirhanelerine gönderilmiş ve onarılamayanlar İstanbul'daki silah fabrikalarına yollanmıştır.

Sahte Top Üretimi

Menzil ve birlik kollarının görevlerini rahatlıkla yapabilmeleri için, indirme ve bindirme bölgelerinde amele taburları bulundurulmuş, inşaat taburları ise bozulan yolların onarımını sağlamışlardır. Bu hizmetler birliklerin dağıtım merkezlerine kadar götürülmüştür. Nokta komutanlıkları tarafından yol üzerinde açılan aşhaneler kolların sıcak yemek ihtiyacını karşılarken, cepheye sevk edilen değiştirme birliklerinin ve bütünleme personelinin konaklama yerleri olarak da kullanılmıştır.

İkmal Faaliyetleri

Muharebeler sırasında yaralanan ve hastalanarak mevzi gerisine alınması gereken askerlere ilk müdahale, önce bölüklerin ilk yardım yerlerinde yapılmış, yaralılar gerektiğinde buradan Tabur sıhhi yardım istasyonlarına (kıta sargı yerlerine) sevk edilmiştir. Tümen sıhhiye bölüklerine zaman zaman yaklaşık 2000 yaralı personelin geldiği görülmüş, hem pamuk ve sargı bezi sıkıntısı çekilmiş ve hem de sıhhiye personeli, yaralılara müdahale etmekten bitap hale düşmüşler, Cephedeki yaralılara zamanında müdahale edebilmek için, ateş hattına kadar sokulmak zorunda kalmışlardır.

Sıhhiye teşkillerinde hasta nakliye otosu olmadığından, yaralı ve hastaların muharebe sahası gerisindeki sıhhiye teşkillere veya hastanelere nakilleri için erzak veya cephaneye getiren nakliye kollarından faydalanılmıştır. Harekât sahası gerisindeki nakliyata, yerli halk da arabalarıyla katkıda bulunmuştur. Şirket-i Hayriye'nin 60, 61, 70 numaralı vapurları ile Denizyollarının Gülnihal yolcu gemisi, Akdeniz isimli büyük yolcu gemisi ve Bahriye Nezareti emrindeki Reşit Paşa kuru yük gemisi de seyyar hastane ve hasta nakliye gemisi olarak görevlendirilmiş ve buna göre donatılmıştır.

Sıhhi Tahliye

Hayvan sağlık hizmetleri, Harbiye Nezaretine bağlı Veteriner Genel Müfettişliğince yürütülmüştür. Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığı karargahında ve Tümen karargahlarında birer Başveteriner, Topçu Taburlarında birer veteriner bulundurulmuştur. Beşinci Ordunun personel bütünlemesi 1 ve 5'inci Kolordu Asker Alma Bölgeleri'ne bağlı Askerlik Daire ve Şubeleri tarafından karşılanmıştır. Askeri eğitim görmemiş olan personel ise Er Eğitim Merkezlerine sevk edilmiştir. Harp Okulu savaş nedeniyle öğrenimine ara verdiğiinden, 1915 yılından itibaren subay talimhahında bir yıl süreyle eğitim gören öğrenciler subay adayı olarak kıtalara gönderilmiş, terfileri kıtadaki başarılarına göre yapılmıştır.

Kaynaklar

TSK Tarihi Birinci Dünya Harbi İdari Faaliyetler ve Lojistik (1985), Genelkurmay Basımevi,
Çeloğlu, Y.S.(2018).Çanakkale Cephesi'nde 5'inci Ordu Menzil Teşkilatı, Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı, Sayı:24, ss.133-173.

NÜKLEER SİLAHLARIN ARTAN TEHDİDİ

Prof. Dr. Fahri Erenel

Günümüzde büyük güç rekabetinin geri dönüşü ile nükleer silahların uluslararası politika ve güvenlik stratejilerinde daha çok gündeme getirildiği bir süreç yaşanmaktadır. 1945 sonrası ABD ve SSCB liderliğinde ki iki kutup arasında dengeyi sağlayan nükleer silahlar soğuk savaşın sona ermesi ile ikinci plan atılmış gibi görünse de özellikle Çin ve Kuzey Kore'nin nükleerleşmeye çabalarında ki artış, İran'ın nükleer silah edinme yolunda ki çalışmaları, Ukrayna-Rusya arasındaki savaşta sık sık gündeme gelen nükleer silah kullanımı açıklamaları, Rusya'nın Belarus'a yerleştirdiği taktik nükleer silahlar, İsrail üst düzey yetkililerin Hamas-İsrail çatışmasında bile Hamas'a karşı nükleer silah kullanmadan söz etmeleri, nükleerleşmeye çalışan Japonya vb. ülkeler konunu sıcaklığını arttırmasına neden olmaktadır. SSCB dağıldıktan sonra ABD'nin talebi ile elindeki nükleer silahları Budapeşte Anlaşması ile Rusya'ya devretmek zorunda kalan Ukrayna'nın savaştaki durumu, nükleer silahların saldırgan bir ülkeye karşı ülkenin korunabilmesi için caydırıcılık açısından ne kadar önemli olduğunun en yakın örneğini oluşturmaktadır.

Nükleer silahsızlanma ve risk azaltımı yaklaşımlarının giderek ikinci plana atıldığı zaman dilimini yaşıyoruz. Örneğin, 400'den fazla nükleer savaş başlığı olan Çin'in 2035 yılına kadar 1500 savaş başlığı sayısına ulaşabileceği beklenmektedir. Nükleer silahların yayılmasının önlenmesi anlaşması ile anlaşmada belirlenenlerin dışında ki ülkelerin nükleer silaha sahip olmaları engellenmiş olsa da, nükleer silah sahibi olmasına izinli olan ülkelerin bu silahları sayıca arttırmak, modernize etmek gibi konularda bir sınırlamaya tabi tutulmamaları (Dokuz nükleer silah sahibi devlet, BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimî üyesi olan ABD, İngiltere, Fransa, Çin ve Rusya'nın yanı sıra Hindistan, Pakistan, İsrail ve Kuzey Kore), ABD ve Rusya arasındaki nükleer silahlarının sınırlandırılmasına yönelik anlaşmaların birer birer iptal edilmesi, Rusya'nın nükleer denemelerin yasaklanması anlaşmasını askıya aldığı açıklaması, ABD'nin anlaşmanın hilafına İsrail'i nükleer güç yapması nükleer silahsızlanmanın gündeme getirilmesini güçlendiren gelişmeler olarak görülmektedir. Ukrayna ile devam eden savaş, Rusya'nın konvansiyonel kuvvetlerine olan güvenini sarsmasına ve gelecekte olası bir çatışmada NATO'yu caydırmak ve yenilgiye uğratmak amacıyla stratejik olmayan nükleer silahlara yönelmesine yol açmıştır.

NATO, Avrupa'da 'taktik' B61 nükleer bombalarının atılmasını simüle eden bir nükleer tatbikat yapması son derece önem taşıyan bir gelişmedir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres'in, "Soğuk Savaş'ın zirvesinden bu yana görülmemiş" bir nükleer tehlike döneminde olan Dünyanın 1945'ten beri nükleer silah kullanılmadığı için şanslı olduğu, ancak "Şansın bir strateji olmadığı. Jeopolitik gerilimlerin nükleer çatışmaya dönüşmesine karşı da bir kalkan olmayacağı "

açıklamasında bulunması nükleer silahlanmanın giderek kokutucu olmaya başlayan tırmanışına dikkat çeken bir uyarıdır.

Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsünün (SIPRI) 2023 raporuna göre, dünyada 12 bin 512 nükleer savaş başlığı bulunmaktadır. Rusya, 5 bin 889 nükleer savaş başlığıyla, nükleer güce sahip ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır, Rusya'yı 5 bin 244 başlıkla ABD ve 410 nükleer başlıkla Çin takip etmektedir. Fransa'nın 290, İngiltere'nin 225, Pakistan'ın 170, Hindistan'ın 164, İsrail'in 90, Kuzey Kore'nin ise tahminlere göre 30 nükleer savaş başlığı bulunmaktadır.

ABD ve Rusya'nın, nükleer savaş başlıklarını füze, uçak ve denizaltı fırlatma sistemlerini ve nükleer silah üretim tesislerini yenilemek ve modernize etmek için kapsamlı programlara sahip olduğu bilinmektedir.

Nükleer Silahların Yasaklanması Takibi ve Uluslararası Nükleer Silahları Kaldırma Girişiminin (ICAN) hazırladığı raporlarda ise nükleer silaha sahip 9 ülkenin, 2019-2022 döneminde nükleer silah geliştirmek için yaptığı yatırımlar yayımlanmıştır. Bu verilere göre, dünya genelinde nükleer silah yatırımları 2019'da 72,9 milyar, 2020'de 72,6 milyar, 2021'de 82,4 milyar, 2022'de 82,9 milyar doları bulmuştur.4 yılda yatırımların 10 milyar dolar artması dikkati çekicidir. Nükleer silahlara en çok yatırım yapan ABD'yi sırasıyla Çin, Rusya, İngiltere, Fransa, Hindistan, İsrail, Pakistan ve Kuzey Kore takip etmektedir.

Princeton'un Bilim ve Küresel Güvenlik programındaki araştırmacılar tarafından yapılan yeni bir simülasyona göre, Rusya ile ABD arasında düşük verimli bir nükleer silahın tetiklediği nükleer savaşın başlamasından sonraki ilk birkaç saat içinde 34,1 milyon insan ölebileceği ve 57,4 milyon kişinin de yaralanabileceği öngörülmektedir. Nükleer savaş başlıklarının teknolojik gelişmelere bağlı olarak balistik(hipersonik) füze sistemleri aracılığı ile atılabilecek ve ilk atan tarafa önemli bir avantaj sağlayacak olması nükleer savaş başlıklarının atılacağı vasıtalar üzerindeki çalışmaların hızlanmasına neden olmuştur. Füzeler dışında nükleer denizaltılar ve savaş uçakları da bu maksatla kullanılabilir. Rusların, Satan (11.000 km menzil), Sarmat (17.000 km menzil), Kinzhal (1240 mil) füzeleri hem çok yüksek hıza ve menzile sahip olmaları nedeniyle Rusya'ya önemli avantaj sağlayabilecektir.

ETKİSİ HİÇ EKŞİLMEYEN CAYDIRICI GÜÇ: NÜKLEER SİLAHLAR

Prof. Dr Fahri Erenel

Atom bombanın atıldığı 6 Ağustos 1945'te, ABD Başkanlığı görevinde bulunan Truman, Hiroşima'ya atılan atom bombası ile ilgili ayrıntılı bilgileri halka sesleniş konuşmasıyla açıklamıştır: "Hiroşima'ya atılan atom bombası 13 Şubat 1945'te 130 bin Alman askerinin ölümüyle sonuçlanan Dresden Katliamına neden olan on tonluk bombalardan yaklaşık 2 bin kat daha güçlüdür. Atom bombasının Almanlardan önce keşfedilmiş olması insanlığı kurtarmaya yönelik çok önemli bir zaferdir".

6 Ağustos 1945 Pazartesi günü saat 02: 45'te, 509. Kompozit Grubuna ait 3 Amerikan B-29 bombardıman uçağı, Japonya'nın 1500 mil güneyindeki Pasifik adası Tinian'daki bir havaalanından havalandı. Bunlardan Albay Paul Tibbets'in pilotluğunu yaptığı "Enola Gay" adlı öncü bombardıman uçağı "Küçük Çocuk" lakaplı bir nükleer bomba taşıyordu. Hiroşima saatiyle 9: 14'te Enola Gay şehrin üstüne gelmiş ve 1 dakika sonra yaklaşık 4.5 ton ağırlığındaki 'Küçük Çocuk'u bırakmıştı. Bomba öylesine ağırdı ki Enola Gay, havalanmak için iki milden fazla pist kullanmış, bombayı bıraktığı anda ise yaklaşık 3 metre yukarı sıçramıştı. Bomba yaklaşık 600 metrede patlamadan önce 43 saniye boyunca neredeyse 6 mil aşağı düşmüştü. Küçük Çocuk içerisindeki uranyumunun yüzde ikisinden daha azı bölünmeyi başarmışsa da ortaya çıkan reaksiyon tüm şehrin kör edici bir ısı ve ışık parıltısıyla sarılmasına sebep olmuştu. Bombanın patladığı noktada oluşan 3871 °C sıcaklık yarım mil çapındaki tüm insanları anında buharlaştırmıştı. Bronz heykeller erimiş, çatılardaki kiremitler birbirine kaynaşmış hatta kilometrelerce uzaktaki insanların açıkta kalan derileri açığa çıkan yoğun kızılötesi enerjiden yanmıştı. Enola Gay'den Tibbets patlama noktasından çoktan uzaklaşmış olmasına rağmen ardına baktığında üç mil yükseğe ulaşan canlı bir şey gibi yukarı doğru kaynayan dev bir mor mantar görmüştü. Tibbets'e göre yerde durum daha da korkunçtu: "Bulutun dibinde, fokurdayan sıcak katran görünümüne sahip çalkantılı bir duman kütesinin ortasında her yerde yangınlar fişkiyordu... Birkaç dakika önce güneş ışığında o kadar net gördüğümüz şehir artık çirkin bir lekeydi. Bu korkunç duman ve ateş örtüsünün altında tamamen kaybolmuştu".

Japonya'ya atılan atom bombalarının yıldönümü öncesi viziye giren, geçen yüzyılın en etkili insanlarından, dahi fizikçi ve atom bombasının mimarı Robert Oppenheimer'in hayatını konu alan film bir dönemin gerçek hikayesini gözler önüne sermektedir. Manhattan Projesi olarak adlandırılan atom bombası geliştirme projesi 09 Ekim 1941'de ABD Başkanı Roosevelt'in talimatnameyi imzalaması ve General Leslie Groves'u projenin başına a, Groves'in ise projenin gizli silah laboratuvarına liderlik etmek üzere Robert Oppenheimer'i ataması ile süreç başlamıştır. Proje kapsamında kurulan 3 tesisten biri, atom bombasını inşa etmek üzere Los Alamos'ta 50.000

dönümlük arazi üzerine kurulan araştırma merkezidir ve “P.O.Kutu 1663,Sanat Fe.NM”, bu merkezde görev yapanları bir araya toplayan ortak adrestir.

16 Temmuz 1945’te, Openheimer’in hayranı olduğu şair John Donne’nin yanı sıra Hindu Tanrısı Brahma (Yaratıcı), Vishnu(Koruyucu) ve Shiva’ya da (Yok Edici)” atıfta bulunarak Trinity” adını verdiği ilk atom bombası Los Alamas çölünde başarılı ile denenmiş ve bilimsel araştırma ürünü olan cihaz artık bir silah haline gelmiş ve bombanın kullanımı Beyaz Saray’ın kontrolüne geçmiştir. İlginç olan konulardan biri de Stalin üzerinde caydırıcı etki oluşturmak gibi ayrı bir siyasi hedefi de olan bombaya ait bilgilerin merkezde çalışan İngiliz Bilim İnsanı Klaus Fuchs tarafından SSCB’ne sızdırılmış olmasıdır. Bu nükleer silahlanma yarışının başlangıcı olarak görülebilir. İnsanlık tarihi silahlanmanın en kötü sonuçlarını gördüğü 06 Ağustos 1945 tarihinde Hiroşima ve 09 Ağustos 1945 tarihinde Nagasaki’ye atılan atom bombalarına rağmen küresel güçler ve izin verdikleri, ders almamışçasına nükleerleşmeye hız kesmeden devam etmektedirler. Soğuk savaş döneminde iş gördüğü düşünülen bu silahlanma türünün yine aynı fonksiyonu görebileceği ön görülüyor olabilir. Ancak kullanılmaları halinde etkilerinin daha önce kullanılanlardan kat be kat fazla olacağı kesindir.

Stockholm Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI)’nün 2023 raporu, dünya genelinde operasyonel nükleer silahların sayısının arttığını belirterek, küresel güvenliğe yönelik genel nükleer tehlikenin tırmandığı uyarısında bulunmaktadır. Raporda, 2023 Ocak ayı itibarıyla dünyada tahmini olarak 12 bin 512 nükleer başlık bulunduğu, aralarında 9 bin 576’sının potansiyel kullanım için depolarda hazır bulundurulduğu, kullanıma hazır nükleer başlık sayısının 2020 Ocak ayına göre 86 arttığı belirtilmektedir. Raporda yer alan tahmini verilere göre, 2023 itibarıyla depolarda tutulan ve potansiyel kullanıma hazır başlık sayısı ABD’de bin 938, Rusya’da 2 bin 815, Birleşik Krallık’ta 105 ve Fransa’da 10 iken Çin’de 410 olarak kaydedildiği, Hindistan’ın 164, Pakistan’ın 170, Kuzey Kore’nin 30 ve İsrail’in 90 nükleer başlığının depoda kullanıma hazır bulunduğu vurgulanmaktadır. Nükleer güçler arasında İsrail, nükleer silahlara sahip olduğunu ne teyit eden ne de yalanlayan tek ülke konumunda bulunmaktadır.

SIPRI’nin söz konusu son raporunda nükleer cephaneliğindeki hızlı büyüme sayesinde Çin de on yıl sonra ABD ve Rusya’nın nükleer stokuna ulaşabileceği, bu durumun dünyanın nükleer hesaplarını alt üst edebileceği, Çin’in hamlesi yalnızca ulusal güvenliğini sürdürmek için gereken asgari nükleer kuvvete sahip olma hedefiyle bağdaştırmanın giderek zorlaştığı da dikkat çekici bir gelişme olarak belirtilmektedir. Ukrayna-Rusya savaşın devam ederken, Rusya’nın Belarus’a taktik nükleer silahlar yerleştirmesi, ABD’nin Ukrayna’ya etkisi yüksek msket bombaları vermesi, savaşın Rusya topraklarına taşınma çabaları nükleer riski soğuk savaş döneminden bile daha yüksek olarak karşımıza çıkarmaktadır. Soğuk savaş döneminde adı üstünde sıcak bir savaş

olmamasına rağmen nükleer silah kullanma endişesi hakimken, devam eden savaşta karşılıklı hamlelere bakarak bu endişenin ciddi boyutlarda arttığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

1945 yılında ABD tarafından Nagasaki'ye atom bombasının atıldığı sırada hastane radyoloji bölümünde çalışan Takaşi Nagai'nin "Nagasaki'nin Çanları" adlı anı kitabı insanlığın kendi eli ile nasıl yok edildiğini, nasıl acı çekildiğini ortaya koyan son derece çarpıcı bir eserdir. İthaki yayını olarak Türkçeye de çevrilen bu eserin mutlaka okunması ve okutulması, yayılması önem taşımaktadır.

Bu eserden birkaç pasaj bile sonuçların nasıl korkunç olduğunu göstermektedir.

-Eczacılık bölümünün büyük binaları yerinde yoktu. Çitlerin dışındaki evler onlarda yok olmuştu.

Her şey yok olmuş, yerine bir ateş topu kalmıştı.

-Bazılarının kulaklarından ve burunlarından kan geliyordu. Bazılarının ağızlarından köpük köpük kan akıyordu.

-Gün ışığı zayıflamış, etraf gün batımındaki gibi kararmış, aniden soğumuştur. Katı madde gibi yoğun, kara bulutun tüm gökyüzünü kaplamıştı.

-Çam ve kafur ağaçları köklerinden sökülmiş, taş duvarda baş aşağı sallanan kolları bacakları kopmuş kişiler vardı, yol boyunca yerlerde insanlar görülüyordu. Tarlalar göz alabildiğince cesetle doluydu.

-1945 derecedeki yüksek sıcaklıkta her şey yanıp kül oldu. Akkorlaşmış parçalar ateş topu halinde yağmur gibi yağdı ve bir anda bütün yüzeyde azgın alevler yükseldi.

Eserde Nagai'nin "Ne olursa olsun bu yaşananlar savaş etiğine sığmayan çok mühim olaylardı" sözü savaş etiği diye eskiden iyi kötü uygulanan bir kavrama vurgu yapıyor olması önemli. Bugün ise anlaşmalar ve etik gücünün kendine göre uyguladığı ve yorumladığı kavramlar olarak karşımızda yer alıyor ve bu kavramlar insanlık için hiç bir anlam ifade etmiyor. Anılara başka kaynaklardan devam ettiğimizde korkunç sonuçlar karşısında insanların nasıl çaresiz kaldıkları görülmektedir. 6 Ağustos 1945 sabah saat 8:15 civarında Hiroşima semalarında Japonların "B-san" (Bay B) olarak adlandırdıkları dev Amerikan B-29 savaş uçağının bıraktığı bombadan kurtulan Alman misyoner Wilhelm Kleinsorge, üzerinde ölümcül yanıklar oluşan insanların sığındığı nehrin kenarında gördüğü manzarayı şöyle anlatıyor: "Yaralılar sessizdi. Acıdan haykırmak ne kelime, kimse ağlamıyordu bile. Kimse şikayet etmiyordu... Çocuklar bile ağlamıyordu".

Cizvit papazı Kleinsorge, atom bombasından bir yıl sonra 1946'da olay yerine gidip bombanın ve radyasyonun yaptığı tahribatı birebir gören ve yazan Amerikalı gazeteci John Hersey'in "Hiroşima" adlı dünyaca ünlü uzun yazısında Hiroşima'da hayatta kalan ve o talihsiz gün ve sonrasında başına gelenleri ona anlatan altı kişiden biridir.

Japonya Atom Bombası ve Hidrojen Bombası Mağdurları Federasyonu (NIHON HIDANKYO) Genel Sekreter Yardımcısı Miçiko Kodama soykırımı yaşayanlardan biri:6 Ağustos 1945 sabahı Hiroşima'ya atom bombası atıldığında 7 yaşında olan Miçiko,bomba atılmadan önce merkeze uzak bir eve taşındıklarını ve okul değiştirdiğini kaydeden Miçiko, kent merkezine 4 kilometre uzaklıktaki bir okulda eğitim gördüğünü, o sabah kentte güzel ve açık bir hava olduğunu, atom bombasının kent merkezindeki nehirlerin birleştiği noktaya bırakıldığını, bombanın patlamasıyla şehirde şok dalgası oluştuğunu rüzgarın etkisiyle radyasyonun düz bir araziye kurulmuş Hiroşima'nın merkezini hızla kapladığını ve şehrin alev aldığını, okul binasının çatısının uçtuğunu, patlayan pencere camlarının duvarlara, sıralara ve sınıf zeminine saplandığını anlatan Miçiko, “En ön sırada ve pencere yanında otuyordum, masanın altına saklanmaya çalıştım, vücudumun dışarıda kalmış yerlerine camlar saplandı. Şuurumu kaybetmişim, ne kadar öyle kalmışım bilemiyorum” ifadeleri ile o anı açıklamaktadır.

Yaz mevsimi sebebiyle vücut yanıklarının iltihaplandığını kaydeden Miçiko, kuzeninin kollarında can verdiği anları şöyle anlatmıştır. “Yaralar açık olduğu için kurt kaynıyordu. Sırtı yanmış bir insanın sırt bölgesi bembeyazmış gibi kurtlar vardı. Kuzenim bana ‘Miçcan’ derdi, ben de ona ‘Abla’ derdim. Bize geldiği zaman önce onu tanıyamadım. Yaralarına bakıyor, sırtındaki kurtları sıyırıyordum, yardımcı oluyordum. Su içemiyor, yemek yiyemiyordu. Bir sabah benden su istedi. Bahçeye çıkıp bezi sulandırdım ve ağzına sıktım. Ağzını açtı, su damlalarını ağzına sıktım, içecek yutkunacak gücü bile yoktu ve kollarımda hayatını kaybetti”.

Savaş sonrası zafer kazanan Amerikalıların gözetiminde yazılan pasifist anayasası nedeniyle daha çok doğal afetlerle baş eden Şahsi Müdafaa Gücü dışında ordusu olması yasaklanan ve halkının çoğu bir daha atom bombası gibi bir felaket yaşanmasını istemeyen Japonya'nın, onu koruyacağına söz verip karşılığında Soğuk Savaş'ta yanında durması sözünü alan ABD'nin elindeki nükleer silahlardan medet umması, onun bir tür "nükleer şemsiyesi" altına girmesi ve şu ana dek 38 ülkenin onayladığı Birleşmiş Milletler'in 2017 tarihli Nükleer Silahların Yasaklanması Anlaşması'nı hala imzalamamış olması şüphe uyandırmaktadır.

Atom bombası patlamalarından etkilenen ve kurtulanlara Japonca “ışın yiyen insan” anlamına gelen “Hibakuşa” (Hibakusha) ismi verilmiştir. Hibakuşa'lar yaşadıkları felaket yetmezmiş gibi, felaketin ardında bıraktığı gözle görülen veya görülmeyen izler yüzünden toplumdan dışlanmış, çocukları sakat doğacak diye sağlıklı bir insanla evlenme şansları olmamış, işe alınmamış, sosyal hayatta uzak bırakılmışlar ve yalnızlığa terk edilip hor görülmüşlerdir (Saritaş,2022). Japonya, ancak 1957'de geç de olsa bu kişileri hatırlayıp onlara bedava sağlık hizmeti alma hakkı vermiş ve maaş bağlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri Japonların hayat ve hareket tarzlarını araştırarak onların en çok dışarıda oldukları saati saptayarak saldırı saatini kararlaştırmıştır. Siyaset bilimcilere göre bombanın kullanılma nedeni sadece İkinci Dünya Savaşı'nı bitirmek değildi. ABD bu bombayla aynı zamanda SSCB'ne gözdağı vererek Soğuk Savaş'a bir adım önde başlamak istemiştir. Avrupa'da artan Sovyetler Birliği'nin nüfuz alanını daraltmak ve bu ülkeye uyarıcı bir mesaj iletmek için atom bombalarının kullanılması uygun bulunmuştur. Soğuk Savaş bu memorandum ile başlamış oldu ve atom bombasının da bu dönemin ilk ayağı olması kararlaştırılmıştır.

Saldırıdan sonra 1948'de, İngiliz fizikçi P. M. S. Blackett konuyla ilgili bir açıklama yaptı: "Çözümlemelerimiz sonunda, bombanın 6 Ağustos'ta çok acele bir kararla atılmasının hiçbir askeri nedeni olmadığını görüyoruz. Ama politik bir nedenin varlığı açıkça görülebiliyor. Bu daha çok savaş sonrasındaki dünyada kuvvetler dengesini belirlemeye yönelik yapılmış bir saldırdır. Atom bombasının atılması İkinci Dünya Savaşı'nın son askeri eylemi değil; Sovyetler ile şimdi gelişmekte olan Soğuk Savaş'ın ilk eylemi olmuştur". Gazeteci Lesley M. Blume'un "Nükleer Atık" (Fallout) kitabında vardığı sonuç, her ne kadar üzerini örtmeye çalışsa da Amerikan hükümetinin, atom bombasının etkisinin o günle sınırlı kalmayacağı ve yıllarca süreceğini önceden bilmesine karşın yine de bombayı atma emrini verdiğiidir.

Kaynakça:

- Öztürk, Ö. (2021). Hiroşima ve Nagazaki'ye Atom Bombası Atılması; Neden,Nasıl?, <https://ozhanozturk.com/2021/05/02/hirosima-ve-nagazakiye-atom-bombasi-atilmasi-neden-nasil/>
- Özgen, F. (2023). Robert Oppenheimer: Dünyaları Yok Eden Bir Deha, Tarih Dergi, Sayı:104,85-89.
- Sarıtaş, Ü. (2022). Hiroşima ve Nagazaki'nin Mirası: Hibakuşa'lar, Akademik Akıl, <https://www.akademikakil.com/hirosima-ve-nagazakinin-mirasi-hibakusalar/>.
- Mercan, F. A. (2020). Hiroşima'da Atom Bombası Mağduru Tanık Olduğu Trajedi'nin Ağırliğini 75 Yıldır Taşıyor, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hirosimada-atom-bombasi-magduru-tanik-oldugu-trajedinin-agirligini-75-yildir-tasiyor/>
- URL-1: <https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/insanligin-kaybettigi-yerhirosima>
- URL-2:<https://www.evrensel.net/haber/492235/sipri-raporu-dunya-genelinde-nukleer-silahlanma-artiyor>.
- URL-3: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-53671515>

BİR GASPIN TARİHİ: FİLİSTİN TOPRAKLARI*

Dr. Selim Sezer

30.03.2024

30 Mart Filistin Toprak Günü, 15 Mayıs Nakbe (Felaket) Günü'yle birlikte Filistinlilerin ulusal kimliği, varoluş mücadelesi, sembolleri ve kolektif hafızası açısından en önemli iki tarihten biridir. Filistin Toprak Günü'nün kökeninde 30 Mart 1976'da İsrail'in Filistinlilere ait binlerce dönümlük arazilere el koyma girişimlerine karşı gerçekleşen grev ve yürüyüşler bulunuyor.

Filistin Toprak Günü nasıl doğdu?

1976 itibariyle Filistin topraklarının tamamı İsrail işgali altındaydı ve Filistinli çiftçilere ait arazilere sıklıkla el konuluyordu. O yıl yeni bir müsadereye karar verilmesi sonrasında Filistinliler, güneyde Nakab'dan kuzeyde Celile'ye kadar pek çok yerde artan toprak gasplarına karşı seslerini yükseltti. Yürüyüşler esnasında İsrail askerlerinin halkın üzerine ateş açması sonucunda 6 Filistinli hayatını kaybetti ve yüzlercesi yaralandı. O günden beri her yıl 30 Mart'ta Filistin Toprak Günü, İsrail'in artan toprak gasplarına karşı bir mücadele günü olarak anılıyor. Diğer yandan 1976 yılında yaşananlar, İsrail'in Filistinlilerin topraklarına el koymasının ilk örneği olmadığı gibi son örneği de değildir. Nitekim bütün bir 20. Yüzyıl tarihi İsrail'in hem siyasi otoriteyi güç kullanarak ele geçirme hem de halkı mülksüzleştirme anlamındaki toprak gasplarıyla doludur.

Yaygın spekülasyonların aksine, Osmanlı egemenliğinin son dönemine kadar Yahudi Ulusal Fonu, Filistin'deki arazilerin yüzde 2'den daha azına sahipti. Bu toprak edinimleri ağırlıklı olarak 19. Yüzyıl ortalarından itibaren devletten düşük bedeller karşılığında toprak satın alan ve Filistin'de yaşamayan Lübnanlı ve Suriyeli tüccar ailelerinin ilk Siyonist kabilelere şişirilmiş fiyatlar karşılığında arazileri satmasıyla mümkün oldu. Toprağı işleyen Filistinli köylüler ise gösterdikleri dirence rağmen bu arazilerden zorla çıkarıldı. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Filistin'de kurulan Britanya manda yönetimi yerli halkın artan tepkilerine rağmen toprak transferlerini hızlandırdı ve kolaylaştırdı. Ancak 1947 yılı itibarıyla Yahudi Ulusal Fonu mülkiyetine geçen arazilerin

* **Kaynak:** <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-bir-gaspin-tarihi-filistin-topraklari/3178918>

Filistin'deki arazilerin toplamına oranı hala yüzde 7'nin altındaydı. Buna karşın 29 Kasım 1947 tarihinde Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nda 13'e karşı 33 oyla kabul edilen Taksim Planı, Filistin'in yüzde 55'lik kısmının Yahudi Devleti'ne verilmesini kararlaştırdı. Zahirten kararı destekleyen David Ben Gurion liderliğindeki Siyonistler gerçekte bundan çok daha geniş bir toprak parçasına sahip olmak için yıllardır hazırlık ve plan yapıyordu. 1948'in nisan ayında Irgun, Haganah ve Lehi örgütleri Filistin köylerine saldırılar düzenleyip köyleri ele geçirmeye ve yerli nüfusu sürgün etmeye başladı. Mayıs ayında “resmen” patlak veren Birinci Arap-İsrail Savaşı sona erdiğinde ise Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs dışındaki tüm topraklar İsrail'in eline geçti. Yüzbinlerce Filistinli ise göçe zorlandı.

İsrail'in toprak gaspında kanun kılıfı

İsrail'in devlet ilanı sonrasında mülkiyeti halen Filistinlilere ait olan topraklara “yasal” yollarla el koyma süreci başladı. Bu doğrultudaki ilk büyük adım, 1950 yılında çıkarılan 5710 sayılı Gaipilerin Mülkleri Yasası oldu. Bu kapsamda, yasanın çıktığı tarih itibarıyla 1 Eylül 1948'den önce ikamet ettiği yerde yaşamayan kişiler yani Nekbe sürecinde yerinden edilen kişiler “gaip” kabul edildi ve mülkleri İsrail'in mülkü haline getirildi. Bunu izleyen 1953 tarihli Toprak Edinimi Yasası ise devlet mülkü haline getirilen arazilerin askeri amaçlarla kullanılmasına ve üzerinde İsrail yerleşimleri kurulmasına olanak tanıdı. Takip eden yıllarda da yeni toprak transferlerine “meşru” çerçeve sağlayan yeni düzenlemelere gidildi. 1967 yılı İsrail'in egemenliğini tarihsel Filistin'in yüzde 78'inden yüzde 100'üne yaydığı bir yıl oldu. Haziran ayındaki Altı Gün Savaşı sonrasında Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs de askeri güç yoluyla işgal edildi. Üstelik Dördüncü Cenevre Sözleşmesi hükümlerince açıkça yasaklanan ve savaş suçu kabul edilen bir fiil de işlenerek, işgal edilen topraklara İsraili yerleşimciler taşındı. Her yeni yerleşim biriminin inşası da yeni toprak gasplarını beraberinde getirdi. Avrupa Birliği (AB) ülkelerinden ve hatta yer yer Amerika Birleşik Devletleri'nden (ABD) gelen itiraz ve tepkilere rağmen İsrail, işgal altındaki Batı Şeria'da yeni İsrail yerleşim birimleri inşa etmeye devam ediyor. Bu şekilde işgali hem kalıcı hale getirmeyi hem de konsolide etmeyi hedefleyen İsrail, 1950'lerden beri uyguladığı yöntemlerle Batı Şeria'da mülkiyeti Filistinlilere ait olan arazilere de el koymayı sürdürüyor. Yalnızca birkaç gün önce, Netanyahu hükümeti Batı Şeria'nın Ürdün Vadisi bölgesinde 800 hektarlık dev bir toprak parçasını “devlet mülkü” haline getirmeyi kararlaştırdı. Yine Batı Şeria'nın muhtelif bölgelerinde pek çok köy, geride bıraktığımız yıllarda askeri bölge haline getirilmek üzere Filistinli köylülerin elinden alındı. 20. Yüzyıldan 21. Yüzyıla devredilen bu pratiklerde, askeri güç yoluyla Filistinlilere ait

topraklar üzerinde siyasi hakimiyet kurulmasının ve “kanunlar” yoluyla Filistinlilerin arazilerinin ele geçirilmesinin birbirini tamamlayan iki araç olduğu görülüyor. Aynı zamanda, bugüne kadar gerçekleşen tüm toprak transferi süreçlerinde toprağın üzerinde yaşayan ve toprağı geçim kaynağı olarak kullanan yerli Filistinliler yaşadıkları yerden çıkarıldı. Tıpkı toplu katliamlar ve tehcir gibi, mülksüzleştirme de bir etnik temizlik aracıdır. 1948’de etnik temizlik yoluyla kurulmuş olan İsrail, o günden beri hakimiyetini aynı araçları sistematik olarak kullanarak pekiştiriyor. İçinden geçtiğimiz süreçte dünyanın gözü Gazze’deki soykırıma ve yüzbinlerce kişinin yerinden edilmesine dönmüşken İsrail, Batı Şeria’da da etnik temizliği sürdürüyor.

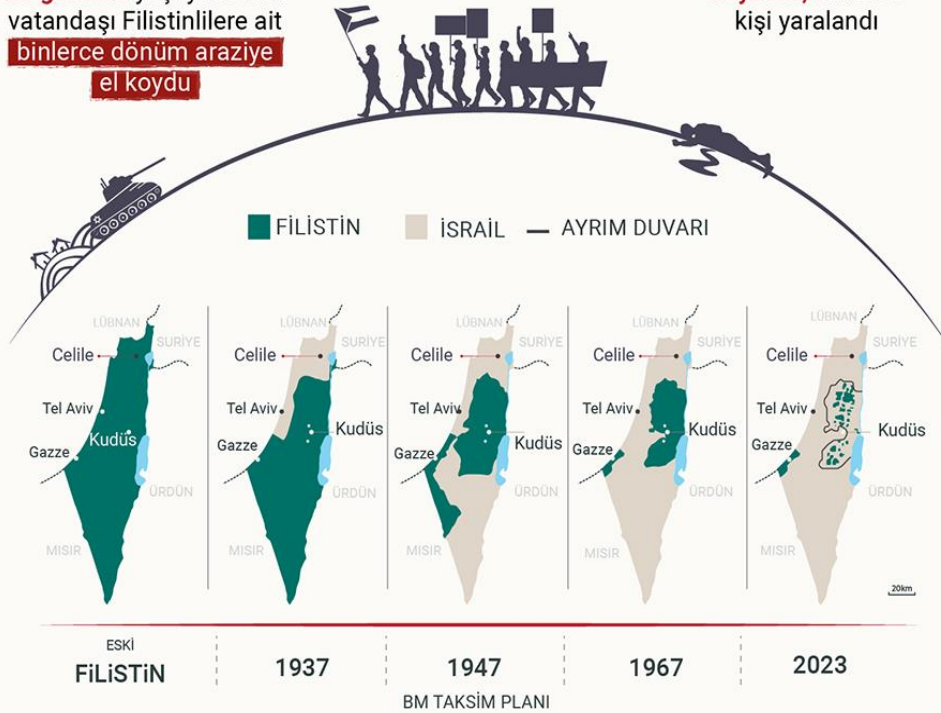
30 Mart Filistin Toprak Günü

Tarihi Filistin topraklarındaki İsrail işgaline karşı direnişin sembolü haline gelen Toprak Günü'nün 48. yıl dönümü

İsrail, **30 Mart 1976'da** ülkenin kuzeyindeki **Celile bölgesinde** yaşayan İsrail vatandaşı Filistinlilere ait **binlerce dönüm araziye el koydu**

Filistin halkı, bu gaspı **protesto etti**, genel greve gitti

İsrail polisi ateş açtı, **6 Filistinli hayatını kaybetti**, binlerce kişi yaralandı

30.03.2024

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/38738>

AVRUPA’NIN EN BÜYÜK NATO ÜSSÜ NEDEN ROMANYA’DA KURULACAK?*

Prof. Dr. Salih Yılmaz

28.03.2024

Romanya’da 2040 yılına kadar Avrupa’nın en büyük NATO üssünün kurulması planlanıyor. Karadeniz’in Köstence limanı yakınında bulunan ve ülkenin en büyüğü olan Romanya Hava Kuvvetleri 57. Üssü-Mihail Kogalniceanu genişletilecek. NATO, yaklaşık 2,5 milyar avro harcayacak. Bu yenilenmiş üste 10 bine kadar NATO askeri ve aileleri aynı anda kalabilecek. Aslında Türkiye’deki İncirlik Üssü, Almanya’daki Ramstein Üssü ve Japonya’daki Okinawa Üssü’nün bir benzeri Romanya’ya yapılıyor.

ABD, NATO şemsiyesi altında Romanya’yı merkez olarak kullanıyor

Romanya’da genişletilecek yeni hava üssü, geçmişte Afganistan ve Irak’taki operasyonlar sırasında Batılı koalisyon güçleri tarafından aktif olarak kullanıldı. 2005 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) kontrolündeki Kogalniceanu Havaalanı, İsviçre istihbaratının ele geçirdiği ve bu alanın 23 Afgan ve Iraklı mahkumun işkence gördüğü gizli bir hapishanenin yeri olduğunu belirten bir faksın Avrupa medyasına sızdırılmasıyla bir skandalın merkezinde de yer almıştı.

ABD, Romanya'nın "Mihail Kogalniceanu" hava üssünü 1999 yılında, hatta Romanya NATO'ya katılmadan önce kullanmaya başladı. 28 Şubat 2014 tarihinde ABD birliklerine kapatılan Manas Havalimanı'ndaki (Kırgızistan) ABD Hava Kuvvetleri Transit Merkezi'nin yerine, Amerikan askeri personelini Afganistan'a geri göndermek üzere MK Yolcu Transit Merkezi açıldı.

Mart 2017'den bu yana, Amerikan muharebe havacılık (helikopter) tugayının birimleri Mihail Kogalniceanu hava üssünde konuşlandırılıyor. 20 Haziran 2022'de ABD Ordusu'nun 101. Hava İndirme (Hava Saldırısı) Tümeni olan Fort Campbell ve Kentucky'nin birimleri Mihail Kogalniceanu hava üssüne gelmeye başladı. Romanya’daki üssün Güneydoğu Avrupa'daki NATO birliklerinin komuta ve kontrol merkezi olacağı varsayılıyor. Mihail Kogalniceanu hava üssünde çoğu Amerikan askeri olmak üzere yaklaşık 5 bin NATO askeri bulunuyor.

* **Kaynak:** <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-avrupanin-en-buyuk-nato-ussu-neden-romanyada-kurulacak/3177029>

ABD, Romanya üzerinden Karadeniz sahası ile Rusya ve Türkiye gibi ülkeleri izliyor

ABD'ye ait Doğu Avrupa üzerinde keşif amacıyla kullanılan özel Amerikan Challenger 650 ARTEMIS uçağının üssü de Romanya'daki bu havaalanında bulunuyor. Bu tesisler, 12 kilometre yükseklikten 400 kilometrelik alanı tarayabilme, kara ve deniz hedeflerini tespit etme, radyo iletişimlerini kesme ve düşman radarlarının yerini belirleme yeteneğine sahiptir. Bir bakıma Romanya, sadece Rusya'yı değil aynı zamanda Türkiye'yi de izleme üssü olarak görev yapabilecek kapasiteye sahiptir.

Hava Keşif ve Hedefli Sömürü Çok Görevli İstihbarat Sistemi'nin (ARTEMİS) kesin yetenekleri aslında bilinmiyor, ancak radyo frekansı sinyallerini toplayabildiği ve yer tarama radarını kullanarak tankların hareketini gerçek zamanlı olarak görebildiği bildiriliyor. Sensörleri yüzlerce kilometre uzakta çalışıyor. ARTEMİS hem Karadeniz üzerinden Kırım'ı geçip Kafkasya'nın Rusya'nın Karadeniz kıyılarına, hem de kuzeye -ya üssüne dönen Moldova sınırı boyunca ya da Ukrayna ve Belarus sınırları boyunca Macaristan, Slovakya ve Polonya- üzerinden uçuyor. Karadeniz'e denizden inmek için Türkiye'ye ihtiyaç var. Türkiye eğer Karadeniz'e savaş gemilerinin girmesine izin vermemeye devam ederse, Rusya'nın destek gönderebileceği imkanları azalacağı için Karadeniz'de hakimiyeti de sona erebilir.

ABD ve Fransa, NATO'yu Rusya ile savaşa hazırlıyor

Romanya'daki ana NATO kuvvetlerine ve yapılarına baktığımızda ABD ve Fransa'nın Ukrayna'daki savaşın stratejisini ve yönlendirmesini buradan yaptıklarını görebiliriz. Batılı ülkeler, Ukrayna savaşının 2024, 2025 veya 2026'da biteceğini düşünmüyor. Bu nedenle de NATO, uzun süreli savaş lojistiği ve güvenliği için Romanya'da yığınak yapıyor. Buna benzer bir yığınak kuzeyde yeni üyeler Finlandiya ve İsveç üzerinden de gerçekleştiriliyor.

Romanya'ya bir NATO üssü Rusya ve Sırbistan'a yakınlığın yanı sıra Karadeniz'e erişim sağlaması açısından çok büyük lojistik fırsatlar sağlıyor. Rusya'nın Balkanlar üzerindeki etkisi yok edilmek isteniyor. ABD, Romanya'da Egida sistemini kurarak aslında nükleer saldırı hazırlıklarını da buraya kaydırıyor. Çünkü bu sistem saldırı amaçlı nükleer silahlarla da donatılabilir. ABD, Rusya ile savaşa girmesi halinde "ilk kafa kesme saldırısı" olarak nitelendirebilecek saldırıyı bu üstten fırlatılacak füzelerle gerçekleştirebilecek. Washington'u Rus orta menzilli füzeleriyle tehdit etmek imkansızdır ama Moskova'yı Amerikan orta menzilli füzeleriyle tehdit etmek çok kolay olacak.

ABD, Moldova ve Romanya'nın gelecekte birleşmesini planlıyor

Romanya'da genişletilerek yapılmaya başlanan üssün Moldova ve Transdinyester'e yakınlığını gözden kaçırmayalım. ABD'nin planına göre gelecekte Romanya ve Moldova'nın birleşmesi öngörülüyor. Bu şekilde Moldova da doğrudan NATO'ya üye olmadan birleşmeyle güvenlik sağlanacak. ABD'nin Moldova üzerinden Romanya ve Rusya'yı karşı karşıya getirmesi mümkün olabilir.

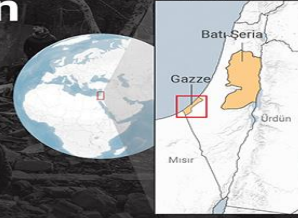
Ukrayna için lojistik ana üssü Romanya'da kuruluyor

ABD başta olmak üzere AB üyesi birçok ülke, Ukrayna'ya F-16 savaş uçakları vermeyi planlıyor. F-16 savaş uçaklarının halihazırda Romanya'da konuşlandığını ve burada Ukraynalı pilotların eğitildiğine dair önemli iddialar da var.

Romanya, NATO'nun güneydoğusunda NATO'nun ve ABD'nin ana desteği olacak. ABD, Romanya üzerinden hem Rusya'yı hem Türkiye'yi hem de Avrupa'da kendisine karşı politika yürüten üye devletleri bir şekilde kontrol etmenin yolunu arıyor.

İsrail ordusunun, Gazze'ye düzenlediği saldırılarda ölenlerin 23 bin 810'u kadın ve çocuk

İsrail ordusu 7 Ekim'den bu yana Gazze'ye 70 bin tondan fazla patlayıcıyla saldırı düzenledi

Hayatını kaybeden Filistinli sayısı
32.623

14.350'ü
çocuk

9.460'ı
kadın

7 EKİM'DEN BU YANA

Yaralı sayısı
75.092

TAMAMEN YIKILAN BİNALAR

- 70 BİN KONUT
- 227 CAMİ
- 200 TARİHİ VE KÜLTÜREL VARLIK
- 168 HÜKÜMET TESİSİ
- 100 OKUL VE ÜNİVERSİTE
- 3 KİLİSE

HASAR ALAN YAPILAR

- 290 BİN KONUT
- 305 OKUL VE ÜNİVERSİTE

İsrail, 159 sağlık kuruluşunu hedef aldı

53 sağlık merkezi ile 32 hastane hizmet dışı kaldı

7 KM

Baltimore Limanı'nın gemi trafiğine ne zaman açılacağı bilinmiyor

Francis Scott Key Köprüsü'nün yük gemisinin çarpması sonucu 26 Mart'ta yıkılmasının ardından Baltimore Limanı'ndaki gemi trafiği bir sonraki duyuruya kadar durduruldu

BALTIMORE LİMANI

Ro-ro gemileri için ABD'nin en büyük limanı

Ticaret hacmi açısından ülkenin 9. en büyük limanı

Kömür ihracatında 2. en büyük limanı

ABD'NİN DENİZ TİCARETİNDEKİ PAYI

İthalat için %2,9

İhracat için %2,56

Maryland Liman İdaresi
Diğer liman işletmeleri

2023
52,3 milyon tonluk elleçleme gerçekleştirildi (80,8 milyar dolar)

Otomobil ve hafif kamyon sevkiyatında ABD'nin en yoğun limanı

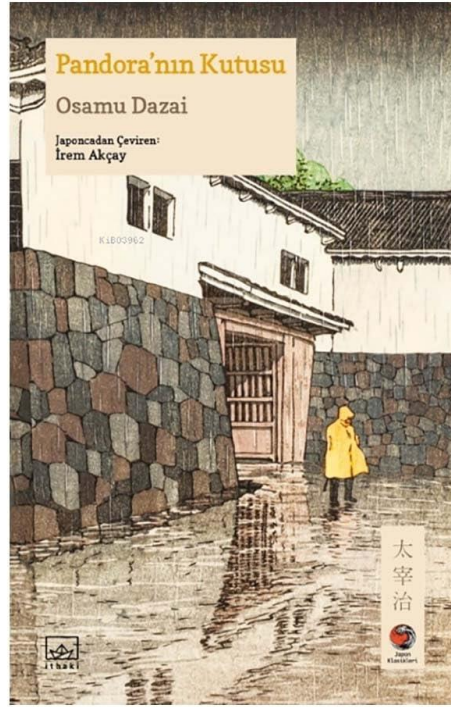
847 bini aşkın araç elleçlendi

Francis Scott Key Köprüsü

Köprüden geçen araç sayısı 30-35 bin (Günlük)

KİTAP TAVSİYESİ

“Benim yaşıyor olmam insanlara rahatsızlık veriyor. Ben lüzumsuz bir adamım”

Yirminci yüzyıl Japon edebiyatının önde gelen yazarlarından, sıra dışı hayatıyla da meşhur Osamu Dazai Pandora'nın Kutusu'nu intiharından üç yıl önce kaleme aldı. Diğer birçok eseri gibi otobiyografik öğeler taşıyan romanda Dazai İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya'da bireyin yaşadığı buhrana ve umut arayışına ayna tutuyor.

İkinci Dünya Savaşı sona ermiş, Japonya yenilmiştir. Hasta ve gelecekte umutsuz bir adam, tıpkı o sıralarda ülkesinin yapmaya çalıştığı gibi hayatını yeniden inşa etmek zorundadır. Tarlakuşu lakaplı bu genç adam herkesin takma isimler kullandığı bir sanatoryumda ilginç bir hasta ve hastabakıcı topluluğuyla geçirdiği günleri arkadaşına yazdığı mektuplarla anlatır. Günler geçtikçe Tarlakuşu umutlanma cesaretini gösterecek ve ölüm arzusu yerini yaşama isteğine bırakacaktır.